

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

บุศรา เข้มทอง

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

คนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่มีปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ซึ่งไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและในขณะเดียวกันยังเป็นบุคคลที่ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งในการหารายได้ให้เพียงพอในการดำรงชีพ คนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นที่จะเข้ามาช่วยเหลือ จึงทำให้มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างยากลำบากและมีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป ดังนั้นจึงสมควรต้องคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ให้มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยต้องมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติแก่คนไร้ที่พึ่งไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกับการให้ความคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองและกำหนดแนวทางในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งบางประเภทไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วน

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จึงได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. .... ขึ้นและ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เห็นชอบร่างดังกล่าว และได้เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดย สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้พิจารณารับหลักการในวาระที่หนึ่ง เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2557 และมีมติเห็นสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2557 พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายในวันที่ 24 ธันวาคม 2557 โดยเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ คือ โดยที่คนไร้ที่พึ่งเป็นบุคคลที่ประสบปัญหาในสังคม ขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ไม่สามารถหารายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ซึ่งบุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทำให้มีชีวิตรอยู่อย่างยากลำบาก มีมาตรฐานการดำรงชีพที่ต่ำกว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของบุคคลทั่วไป สมควรต้องคุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและมีสภาพร่างกายและจิตใจเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป โดยกำหนดวิธีการคุ้มครองไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม

จะเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้มีการกำหนดวิธีการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสมกฎหมายดังกล่าวย่อมจะต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวได้อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 โดยสังเขปได้ ดังนี้

1. คำนิยาม

พระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีการให้คำจำกัดความเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งไว้ ดังนี้

1) “คนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2) “การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง” หมายความว่า การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำและมีที่พักอาศัยและการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง

3) “องค์กรสาธารณประโยชน์” หมายความว่า องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

4) “องค์กรสวัสดิการชุมชน” หมายความว่า องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

5) “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

2. รัฐมนตรีรักษาการ

พระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้รักษาการ และมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

3. คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ และให้มีกรรมการประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบเอ็ดคนโดยแต่งตั้งจากผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาสังคม หรือการจัดสวัสดิการสังคม ซึ่งไม่เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยต้องแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์จำนวนสองคนและผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนจำนวนสองคน และให้อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการเป็นกรรมการและเลขานุการ สำหรับวาระในการดำรงตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งได้คราวละสองปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

4. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ
- 2) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่สนับสนุนนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- 3) ประกาศกำหนดประเภทหรือลักษณะของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ และหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ เป็นต้น รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการร้องเรียนในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- 4) นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามข้อ 1) และ 3) จะมีผลใช้บังคับได้เมื่อมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

5. การประชุมของคณะกรรมการ

ในการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และในการปฏิบัติหน้าที่หากกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาให้กรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบและให้ที่ประชุมพิจารณาตามสมควรว่าจะให้กรรมการผู้นั้นอยู่ในที่ประชุมต่อไปและมีมติในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่ สำหรับการลงมติของที่ประชุมให้ใช้เสียงข้างมาก และให้มีการประชุมไม่น้อยกว่าสามครั้งต่อปี และให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

6. สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1) ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาประกาศการจัดตั้งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่หรือสถานสงเคราะห์ใด ๆ ที่เห็นสมควร ซึ่งประกาศการจัดตั้งสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ให้การคุ้มครองไว้ด้วยโดยให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ส่วนในการปฏิบัติงานของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งให้คำนึงถึงการส่งเสริมให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตได้อย่าง สระในชุมชนและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2) ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนาหรือกลุ่มคนไร้ที่พึ่ง จัดให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือมีส่วนร่วมในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยหากการดำเนินงานขององค์กรใดดังกล่าวเป็นไปตามมาตรฐานองค์กรนั้นอาจได้รับการสนับสนุน ทางการเงิน หรือด้านอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

3) สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอาจจัดให้มีศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเพื่อดำเนินการและทำหน้าที่เป็นเครือข่ายให้สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่หรือสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอื่น สำหรับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานของรัฐให้จัดให้มีการเข้าถึงการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ

4) ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์พัฒนาสังคมประจำจังหวัด หรือส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดเป็นศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

7. อำนาจหน้าที่ของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ดังต่อไปนี้

1) สำรวจและติดตามสภาพและปัญหาเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงสืบเสาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนไร้ที่พึ่งที่ขอรับการคุ้มครองหรือที่ถูกส่งตัวมายังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแจ้งหรือพบเห็นคนไร้ที่พึ่งหรือบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดเกี่ยวกับที่พักอาศัยในที่สาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับการคุ้มครองและส่งตัวบุคคลนั้นมายังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง โดยให้การคุ้มครองและรับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้

2) จัดให้มีที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ จัดให้มีการตรวจสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ผูกอบรมและฝึกอาชีพรวมทั้งหาอาชีพให้ รวมถึงประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เป็นต้น

8. การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

1) คนไร้ที่พึ่งมีสิทธิขอรับการคุ้มครองจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งหรือพบเห็นคนไร้ที่พึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยเหลือ ตลอดจนจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยให้สถานคุ้มครองฯ หรือศูนย์คุ้มครองฯ พิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพและปัญหา

2) ในกรณีที่บุคคลใดถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดความผิดเกี่ยวกับการพักอาศัยในที่สาธารณะตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น หากเจ้าหน้าที่เห็นว่าบุคคลดังกล่าวมีลักษณะเป็นคนไร้ที่พึ่งและสมควรได้รับการคุ้มครอง ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวไปยังสถานคุ้มครองหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งโดยความยินยอมของคนไร้ที่พึ่งเว้นแต่คนไร้ที่พึ่งอยู่ในภาวะที่ไม่อาจให้ความยินยอมได้ และให้เจ้าหน้าที่ระงับการดำเนินคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะได้รับแจ้งให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีต่อไป แต่หากคนไร้ที่พึ่งได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถานคุ้มครองฯ ให้สถานคุ้มครองฯ แจ้งให้เจ้าหน้าที่ยุติการดำเนินคดีและให้ถือว่าสิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป

3) คนไร้ที่พึ่งใดเป็นบุคคลซึ่งมีกฎหมายเฉพาะที่ให้การคุ้มครองอยู่แล้วให้สถานคุ้มครองฯ ให้ความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นในเบื้องต้นแล้วจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น โดยความยินยอมของคนไร้ที่พึ่ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของคนไร้ที่พึ่ง สถานคุ้มครองฯ จะรับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้ในความดูแลต่อไปก็ได้

4) คนไร้ที่พึ่งซึ่งจะเข้าพักอาศัยในสถานที่ซึ่งสถานคุ้มครองฯ จัดให้ต้องทำข้อตกลงเข้าร่วมการอบรม เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ การประกอบอาชีพและการทำงาน ในกรณีที่เห็นสมควร สถานคุ้มครองฯ อาจจัดให้คนไร้ที่พึ่งจัดทำข้อตกลงในการขอรับการคุ้มครองอื่นด้วยก็ได้ ในกรณีที่คนไร้ที่พึ่งปฏิเสธหรือฝ่าฝืน

การจัดทำข้อตกลง ให้สถานคุ้มครองฯ จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกับคนไร้ที่พึ่งนั้น หากคนไร้ที่พึ่งยังคงปฏิเสธสถานคุ้มครองฯ อาจงดให้การคุ้มครองบางประการแก่คนไร้ที่พึ่งผู้นั้นได้

5) ในระหว่างการเข้าร่วมการฝึกอาชีพและการเริ่มต้นการประกอบอาชีพ คนไร้ที่พึ่งอาจได้รับเงินช่วยเหลือในการยังชีพได้ โดยสถานคุ้มครองฯ ศูนย์คุ้มครองฯ หรือสถานที่ที่รับคนไร้ที่พึ่งไว้ทำงานต้องปกปิดข้อมูลส่วนบุคคลของคนไร้ที่พึ่งไว้ด้วย เว้นแต่เป็นการเปิดเผยตามที่กฎหมายกำหนด และหากคนไร้ที่พึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้

9. บทเฉพาะกาล

ในกรณีที่ยังมิได้มีการจัดตั้งสถานคุ้มครองฯ ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สถานคุ้มครองฯ ในสังกัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ทำหน้าที่ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสถานคุ้มครองฯชั่วคราวเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลอีกประเภทหนึ่งที่เราเรียกว่า “คนไร้ที่พึ่ง” ในสังคมที่มีอยู่จำนวนหนึ่งแต่หากไม่มีกฎหมายใด ๆ เข้ามาให้ความคุ้มครองหรือจัดระเบียบให้แก่บุคคลเหล่านี้ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาที่ต้องมีการจัดการด้วยความยากลำบากในระดับหนึ่งให้แก่สังคม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากฎหมายฉบับนี้จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาให้กับสังคมได้ในระดับหนึ่งเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้รัฐจะต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและเต็มที่ เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้เพิ่งจะใช้บังคับได้ไม่นาน ดังนั้นรัฐรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องร่วมกันดำเนินการให้กฎหมายฉบับนี้สามารถนำมาใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่คุ้มครองให้คนไร้ที่พึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

บรรณานุกรม

ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557. สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2559
จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2557/A/083/1.PDF>

สรุปผลการประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2552 ที่เกี่ยวกับ กระทรวง พม. (17 มีนาคม 2552).
สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2559 จาก https://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=7898

สำนักข่าวอิสรา. (25 ธันวาคม 2557). บังคับใช้ กม.คนไร้ที่พึ่ง ให้สิทธิตั้งสถานคุ้มครองฯ ช่วยเหลือคนยากไร้.
สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://www.isranews.org/isranews-short-news/item/35390-isranews251257.html>

iLaw. (19 ธันวาคม 2557). กฎหมายใหม่จัด “สถานคุ้มครอง” หรือ “คุก”? ให้คนเร่ร่อนต้องเลือก.
สืบค้น 16 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <http://ilaw.or.th/node/3374>